

ĐẤU GIÁ TÁC PHẨM MỸ THUẬT Ở VIỆT NAM: THỰC TRẠNG VÀ GIẢI PHÁP

Trương Đức Cường

Trường Cao đẳng Mỹ thuật trang trí Đồng Nai

Email: truongduccuong275@gmail.com

(Ngày nhận bài: 24/12/2022, ngày nhận bài chỉnh sửa: 22/2/2023, ngày duyệt đăng: 24/2/2023)

TÓM TẮT

Đấu giá tác phẩm mỹ thuật ở Việt Nam đã diễn ra từ lâu, ban đầu chỉ là việc buôn bán (mua bán) giao thương thông thường giữa người có tác phẩm mỹ thuật với người có nhu cầu thưởng thức và sở hữu tác phẩm nghệ thuật. Nhưng đến những năm cuối thế kỷ XIX đầu thế kỷ XX, sàn đấu giá tác phẩm mỹ thuật đã xuất hiện ở thị trường Việt Nam và nhất là sau khi nhà nước ban hành Luật Đấu giá tài sản 2016 thì các tác phẩm nghệ thuật được bước lên sàn giao dịch, trở thành những tài sản có giá trị về mặt kinh tế, trong đó giá trị lịch sử, nghệ thuật và văn hóa được quy đổi thành tiền hoặc tài sản có giá trị. Việt Nam chấp nhận nền kinh tế thị trường, định hướng xã hội chủ nghĩa, thị trường đấu giá tác phẩm nghệ thuật không tránh khỏi những bất cập, cần có hệ thống giải pháp thích hợp, góp phần tích cực vào việc xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa để thực hiện quyền bình đẳng, dân chủ, minh bạch, công khai trong các hoạt động kinh tế nói chung và đấu giá tác phẩm mỹ thuật nói riêng.

Từ khóa: *Đấu giá tác phẩm mỹ thuật, thực trạng và giải pháp*

1. Đặt vấn đề

Trong bối cảnh hội nhập kinh tế quốc tế hiện nay, việc tổ chức đấu giá tác phẩm mỹ thuật ở Việt Nam đang là vấn đề bức thiết đặt ra nhằm tạo điều kiện cho mỹ thuật phát triển trên cả hai phương diện kinh tế và văn hóa. Hoạt động mua bán, trao đổi các tác phẩm mỹ thuật đã diễn ra từ nhiều năm nay thông qua vai trò của các nhà sưu tập, các gallery và sàn đấu giá. Phát triển trong bối cảnh nền kinh tế thị trường còn rất non trẻ, việc mua bán hay tổ chức đấu giá tác phẩm mỹ thuật theo Luật Đấu giá tài sản 2016 mặc dù đã có những căn cứ pháp lý, quy định tương đối rõ ràng bằng những điểm, điều, khoản, chương, mục song không tránh khỏi những bất cập, do tác phẩm mỹ thuật là loại hàng hóa đặc biệt, giá cả có xu hướng tách rời giá trị, có tác phẩm mỹ

thuật là đồ cổ, di sản cần quản lý theo luật di sản... Các tác phẩm mỹ thuật là đồ cổ, hiện vật đã được công nhận sẽ không được tham gia đấu giá với các trình tự thủ tục hoặc tác phẩm mỹ thuật người nước ngoài mua thông qua đấu giá tại Việt Nam không được đem ra nước ngoài do quy định bởi Luật Hải quan và Công ước quốc tế. Tỷ lệ phần trăm nộp ngân sách Nhà nước do tổ chức đấu giá theo quy định hiện nay có nhiều điểm chưa phù hợp quy định trong Luật Thuế (tác phẩm bán đấu giá càng cao nộp thuế càng nhiều) nên người mua thường tìm đến các gallery hoặc triển lãm mỹ thuật hoặc mua ở thị trường tự do. Việc tổ chức đấu giá tác phẩm mỹ thuật Việt Nam ở nước ngoài còn thiếu cụ thể. Đấu giá nghệ thuật là việc bán tác phẩm do một cuộc đấu giá được thực hiện bởi đấu giá viên, được

tổ chức tại các nhà đấu giá ở các địa điểm khác nhau, có trên khắp thế giới (Wikipedia). Đấu giá tài sản là hình thức bán tài sản có từ hai người trở lên tham gia đấu giá theo nguyên tắc, trình tự và thủ tục (Quốc hội, 2016).

Từ thực tiễn đó, tác giả cho rằng để thị trường đấu giá tác phẩm mỹ thuật ở Việt Nam phát triển bền vững, việc nghiên cứu những bất cập và đưa ra các giải pháp thích hợp nhằm tạo điều kiện lành mạnh cho thị trường mỹ thuật phát triển bền vững là cần thiết trong bối cảnh Việt Nam hội nhập quốc tế.

2. Thực trạng đấu giá tác phẩm mỹ thuật ở Việt Nam

Về lịch sử thị trường mỹ thuật ở Việt Nam, từ một thị trường mỹ thuật “phi thị trường” trước 1986 (hầu như chỉ phục vụ cho công tác tuyên truyền) đã biến thành một thị trường mỹ thuật vô cùng sôi động trong hai thập niên sau Đổi mới. Đặc biệt, sau năm 1999, thị trường mỹ thuật Việt Nam phát triển bùng nổ về độ lớn, thông tin đại chúng. Trong thời kỳ mở cửa, Việt Nam hòa nhập với du lịch thế giới, nhiều du khách đến với Việt Nam hơn. Họ có nhu cầu về hình ảnh của đất nước, con người Việt Nam nhưng không phải ai cũng có máy ảnh cá nhân nên việc cung cấp một lượng lớn tranh phục vụ nhu cầu của khách du lịch cần được đáp ứng. Từ đó hình thành một thị trường mỹ thuật du lịch trong lịch sử, với quy luật cạnh tranh của các họa sĩ về tài năng mỹ thuật, cạnh tranh của các gallery về trưng bày, phiên dịch, không gian, mặt bằng... Tuy nhiên, do hoạt động thiếu chuyên nghiệp, cùng với sự thiếu kiểm soát của Nhà nước đối với thị trường mỹ thuật và sự thiếu chuyên

nghiệp của giới nghiên cứu phê bình trong nước, các học giả nước ngoài và các khách hàng tiềm năng thiếu thông tin chính xác về thị trường mỹ thuật Việt Nam, dẫn đến gián tiếp làm mất niềm tin của họ. Sự thiếu gắn kết giữa nghệ sĩ, nhà phê bình, nhà nghiên cứu mỹ thuật cũng khiến các bên khó có thể hỗ trợ cho nhau.

Về hoạt động đấu giá tác phẩm mỹ thuật ở Việt Nam, kể từ những sự kiện mỹ thuật đầu tiên vào năm 1923, họa sĩ Nam Sơn (1890 - 1973) tham gia Đấu xảo Hà Nội với bốn bức tranh: “Nhà nho xứ Bắc”, “Ông già Kim Liên”, “Cô gái Bắc kỳ” và “Tĩnh vật” được xem như những tranh sơn dầu đầu tiên ở Việt Nam được bán. Sau đó, các Triển lãm mỹ thuật của Trường Cao đẳng Mỹ thuật Đông Dương (Hà Nội) năm 1929; Triển lãm mỹ thuật quốc tế tại điện Vincennes (Pháp) năm 1931, thường được gọi là triển lãm đấu xảo; Salon des Artistes Francais năm 1933 tại Paris... được tổ chức. Mỹ thuật hiện đại Việt Nam bắt đầu bước vào giai đoạn có quan hệ giữa tác giả, tác phẩm với người mua bán, sưu tập. Nhưng do nhiều lý do về lịch sử nên thị trường này gần như “đóng cửa” suốt mấy chục năm ở Việt Nam. Đến nay, thị trường mỹ thuật Việt Nam đã hình thành, có một lực lượng các nhà sưu tập, đấu giá mỹ thuật (gồm cả người Việt, Việt kiều lẫn người nước ngoài sống ở Việt Nam). Sự thiếu khuyết của mô hình kinh doanh nghệ thuật cũ chỉ có họa sĩ/gallery/ người mua/ nhà sưu tầm, còn thiếu nhà đấu giá nội địa. Do nhu cầu cấp thiết của thị trường cùng với việc Luật Đấu giá tài sản ra đời và có hiệu lực thi hành kể từ ngày 01/07/2017, lần

đầu tiên trong vòng tuần lễ Giáng sinh cuối năm 2016, ba đơn vị đấu giá gồm có: Lạc Việt, Lý Thị, Chọn đồng loạt tổ chức các phiên đấu giá tại Hà Nội và thành phố Hồ Chí Minh. Kể từ phiên đấu giá tác phẩm nghệ thuật đầu tiên được xem là chuyên nghiệp của Lạc Việt vào ngày 28/5/2016 tại Hà Nội, đến nay theo thống kê chưa đầy đủ, Việt Nam hiện có khoảng hơn hai mươi nhà bán đấu giá chuyên nghiệp.

Đấu giá nghệ thuật là việc bán tác phẩm do một cuộc đấu giá được thực hiện bởi đấu giá viên, được tổ chức tại các nhà đấu giá ở các địa điểm khác nhau, có trên khắp thế giới. Đấu giá tài sản là hình thức bán tài sản có từ hai người trở lên tham gia đấu giá theo nguyên tắc, trình tự và thủ tục (Quốc hội, 2016).

Đấu giá tài sản được pháp luật quy định rất cụ thể theo trình tự thủ tục như: ký kết hợp đồng, thời gian, địa điểm, hình thức, phương thức và đặt cọc trước khi đấu giá. “Người có tài sản đấu giá ký kết hợp đồng dịch vụ đấu giá tài sản với tổ chức đấu giá tài sản để thực hiện việc đấu giá tài sản”; “thời gian, địa điểm xem tài sản đấu giá”; “từng loại tài sản đấu giá”; “người tham gia đấu giá phải nộp tiền đặt trước”; hình thức đấu giá, phương thức đấu giá... (Quốc hội, 2016). Ở Việt Nam “Việc đấu giá tác phẩm mỹ thuật thực hiện theo quy định của pháp luật về đấu giá tài sản” (Chính phủ, 2013).

Đầu thế kỷ XXI, các nhà đấu giá nội địa cũng xuất hiện, có thể kể đến nhà đấu giá Vietnam Art space (2015), Lạc Việt, Chọn (2016), Pi (2018)... Tuy nhiên, các sàn đấu giá của Việt Nam đều hoạt động chưa thật hiệu quả. Có

nhiều nguyên nhân dẫn đến thực trạng này. Đó là việc trao đổi, mua bán các sản phẩm hội họa vẫn đang diễn ra một cách thiếu trình tự, tự phát, không thể kiểm soát, gây ra nhiều hệ lụy ảnh hưởng đến sự phát triển của mỹ thuật Việt Nam.

Về vấn đề định giá tác phẩm mỹ thuật, các hàng hóa bình thường thường được chính nhà sản xuất tự định giá trên cơ sở nguyên liệu đầu vào, nhân công và các chi phí cố định liên quan như khấu hao nhà xưởng, điện nước... Những tác phẩm mỹ thuật ban đầu cũng có thể theo cách định giá trên như tính giá của vật liệu, tính bằng kích thước tranh, công của họa sĩ. Tuy nhiên, còn có các yếu tố khác ảnh hưởng trực tiếp đến tác phẩm mỹ thuật khiến nó có giá khác hơn giá của các hàng hóa bình thường, ví dụ như độ nổi tiếng của tác giả, tính độc đáo hay cách tân, sự chấp nhận của thị trường.

Nhân sự định giá hiện nay là họa sĩ, giám tuyển hay một tổ chức như các gallery. Họ có chuyên môn và căn cứ trên một cơ sở nhất định để định ra giá tác phẩm. Vì vậy, giá tác phẩm đã tương đối sát so với thị trường. Tuy nhiên, vẫn còn tình trạng trả giá và khi bị trả giá thấp hơn tác phẩm vẫn được bán. Từ thực tế này, cần có tên người giám tuyển hay nhân sự định giá bên dưới bảng giá tác phẩm tại gallery hay phòng trưng bày tranh để thực hiện tính minh bạch và tạo uy tín trong thị trường mỹ thuật.

Mặt khác, cũng có nhân sự chưa định đúng giá trị, dẫn đến có những tác phẩm giá trị nghệ thuật cao nhưng trị giá lại thấp. Thực tế này cho thấy việc đào tạo nhân sự định giá cần được giảng

day trong phần lý luận và phê bình nghệ thuật. Các tác phẩm mỹ thuật được định giá cao đã bị sao chép, làm giả, làm nhái được công nhiên bày bán tại các cửa hàng trên phố Nguyễn Thái Học (Hà Nội), đường Nguyễn Văn Trỗi hay Đề Thám (thành phố Hồ Chí Minh). Điều này dẫn đến một yêu cầu khác là nhân sự định giá phải có chuyên môn về giám định, rõ được thật - giả để tránh việc tranh giả lọt vào gallery.

Về giám định tác phẩm mỹ thuật, giám định khác định giá. Giám định là hoạt động làm rõ tác phẩm nghệ thuật này là thật hay giả. Giám định có thể do một người là giám tuyển nhưng cũng có thể do một tập thể có chuyên môn, uy tín thực hiện. Khi do một tập thể thực hiện thì công việc giám định được gọi là Hội đồng gồm chủ tịch, thư ký và các ủy viên, với quy chế có tính chất pháp lý được ban hành bởi chính công ty hoặc nhà quản lý. Quy chế này nêu rõ quyền hạn, nhiệm vụ, đãi ngộ và chế tài, đặc biệt là việc mua sắm trang thiết bị phục vụ công việc giám định. Các tổ chức giám định gồm các cá nhân là những nhà chuyên môn, nhà phê bình nghệ thuật có uy tín. Khi các tác phẩm đã được thông qua giám định thì được tham gia bán tại các sàn đấu giá, chúng nhận giám định được trao cho người sở hữu vì tác phẩm mỹ thuật cũng là một sản phẩm để đầu tư kinh doanh, giấy chứng nhận đã giám định nhằm khẳng định tác phẩm này là thật để họ có thể bán khi cần. Tuy nhiên, các sàn đấu giá tác phẩm mỹ thuật ở Việt Nam chưa coi trọng vấn đề này, hay trong quá trình giám định tác phẩm mỹ thuật thiếu thiết bị kỹ thuật hỗ trợ nên chưa tạo được niềm tin với người tham gia đấu giá.

3. Một số giải pháp về đấu giá tác phẩm mỹ thuật ở Việt Nam

Thứ nhất, hoàn thiện chính sách pháp luật về đấu giá tác phẩm mỹ thuật.

Hiện nay, ở Việt Nam đã có rất nhiều văn bản liên quan đến việc thực hiện đấu giá như: Luật Đấu giá tài sản, Luật Thương mại, Luật Hải quan, Luật Dân sự, Luật Bản quyền và sở hữu trí tuệ và các văn bản quy phạm pháp luật như: Nghị định số 113/2013/NĐ-CP của Chính phủ về hoạt động mỹ thuật; Nghị định số 62/2017/NĐ-CP của Chính phủ quy định chi tiết một số điều và biện pháp thi hành Luật đấu giá tài sản; Quyết định số 138/QĐ-MTNATL của Cục Mỹ thuật, Nhiếp ảnh và Triển lãm về việc ban hành Quy chế về hoạt động giám định tác phẩm nghệ thuật – tác phẩm nhiếp ảnh; Thông tư số 03/2012/TT-BTC của Bộ Tài chính hướng dẫn mức thu, chế độ thu, nộp, quản lý và sử dụng phí đấu giá, phí tham gia đấu giá và lệ phí cấp Chứng chỉ hành nghề đấu giá tài sản; Thông tư số 23/2010/TT-BTP của Bộ Tư pháp quy định chi tiết và hướng dẫn thực hiện Nghị định số 17/2010/NĐ-CP ngày 04 tháng 3 năm 2010 của Chính phủ về bán đấu giá tài sản; Thông tư số 137/2010/TT-BTC của Bộ Tài chính Quy định việc xác định giá khởi điểm của tài sản nhà nước bán đấu giá và chế độ tài chính của Hội đồng bán đấu giá tài sản... Đây là những căn cứ pháp lý quan trọng để Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch xây dựng luật có tính đặc thù áp dụng riêng cho lĩnh vực này. Khi có luật về mỹ thuật, mỗi cá nhân, tổ chức đều phải tuân thủ, từ đó đơn vị hành pháp cũng dễ dàng hơn trong công tác quản lý và xử lý sai phạm liên quan. Tương

lai và tiềm năng của thị trường mỹ thuật Việt Nam rất cần luật để bảo vệ quyền lợi của nghệ sĩ lẫn nhà sưu tập, hoạt động đấu giá tác phẩm mỹ thuật trước nạn đạo ý tưởng, tranh chép, nâng giá, ép giá... Luật chính là chỗ dựa khoa học quan trọng, mang tính pháp lý cho mọi hoạt động trong lĩnh vực mỹ thuật nói chung và đấu giá tác phẩm mỹ thuật nói riêng. Tuy nhiên, việc xây dựng luật cũng cần lộ trình nghiên cứu và tiếp thu ý kiến từ giới chuyên môn để phù hợp với hoạt động sáng tạo và thị trường mỹ thuật đang hiện hành. Luật ban hành cũng có thể sửa đổi và bổ sung phù hợp thực tế theo từng thời điểm. Cần làm tốt công tác tuyên truyền pháp luật đến với các bên có liên quan, tuyệt đối tuân thủ pháp luật Việt Nam và Công ước quốc tế về đấu giá tác phẩm mỹ thuật theo quy định của pháp luật, đảm bảo tính pháp lý, sự chuyên nghiệp, thiết thực và hiệu quả. Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch cần đề xuất xây dựng luật và các nghị định, thông tư có tính đặc thù áp dụng riêng cho lĩnh vực này theo quy trình: lập kế hoạch, tổ chức, chỉ đạo thực hiện, kiểm tra đánh giá, tổng kết rút kinh nghiệm.

Thứ hai, nâng cao chất lượng tổ chức hoạt động đấu giá tác phẩm mỹ thuật.

Tác phẩm nghệ thuật cũng là một tài sản, một hình thức đầu tư. Vì vậy, hoạt động đấu giá nghệ thuật cần bảo đảm đúng quy định của pháp luật và có sự quản lý chặt chẽ của các cơ quan chức năng, góp phần xây dựng thị trường mỹ thuật nước nhà phát triển lành mạnh.

Đấu giá mỹ thuật cần thực hiện triệt để theo Luật Đấu giá tài sản chính thức

của Việt Nam có hiệu lực thi hành từ ngày 1/7/2017, trong đó quy định cụ thể về trình tự, thủ tục; đấu giá viên; thù lao dịch vụ đấu giá, chi phí đấu giá tài sản; xử lý vi phạm, hủy kết quả đấu giá, bồi thường thiệt hại; quản lý nhà nước về đấu giá tài sản... nhằm tạo hành lang pháp lý để điều chỉnh các hoạt động đấu giá tài sản nói chung, bao gồm cả tác phẩm nghệ thuật. Theo đó, những sai phạm của các bên tham gia đấu giá tác phẩm mỹ thuật sẽ được xử lý triệt để hơn. Ví dụ, việc người không đặt cọc mà vẫn được tham gia, hay trường hợp trúng đấu giá lại bỏ cọc không mua nhưng không có biện pháp xử phạt thỏa đáng hay việc tranh giá, tranh chấp bản quyền...

Hiện nay, quy trình đấu giá tác phẩm nghệ thuật tại Việt Nam chưa rõ ràng, cụ thể, còn thiếu nhiều khâu đoạn gây ra một số lỗ hổng dưới góc độ pháp lý. Để nâng cao chất lượng tổ chức hoạt động đấu giá tác phẩm mỹ thuật cần thực hiện quy trình đấu giá tác phẩm mỹ thuật tại Việt Nam dưới góc độ luật pháp nhằm giúp minh định các bước cần thực hiện và thực hiện như thế nào để việc đấu giá trở nên minh bạch, hiệu quả và nhất quán, chuyên nghiệp. Đây có thể tạm coi là quy trình mười bước: xây dựng kế hoạch đưa các tác phẩm nghệ thuật ra đấu giá; giám định các tác phẩm nghệ thuật đấu giá; lập phương án đấu giá; chuẩn bị hồ sơ đấu giá các tác phẩm nghệ thuật; lựa chọn đơn vị tổ chức cuộc đấu giá tác phẩm mỹ thuật; soạn thảo và ký hợp đồng dịch vụ đấu giá tác phẩm mỹ thuật, xây dựng quy chế cuộc đấu giá tác phẩm mỹ thuật; niêm yết, thông báo công khai việc đấu giá tác phẩm mỹ thuật; tổ chức đăng ký tham gia đấu giá tác phẩm mỹ thuật; tổ

chức cuộc đấu giá tác phẩm mỹ thuật (trực tiếp, trực tuyến và bỏ phiếu gián tiếp); thực hiện các công việc sau cuộc đấu giá tác phẩm mỹ thuật.

Thứ ba, chuẩn hóa và nâng cao vai trò trách nhiệm của công tác thẩm định, định giá.

Tác phẩm mỹ thuật trước khi đấu giá ở trong nước hoặc đưa ra đấu giá ở nước ngoài phải được giám định. Vì thế, cần có một hội đồng giám định đúng chuẩn, công khai, có chuyên môn cao..., được cơ quan chủ quản (Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch) chấp thuận.

Các chuyên gia, giám định tác phẩm làm việc xác định đó là bản gốc hay bản sao chép, xác định chữ ký, phong cách sáng tác, bút pháp... Việc xác định tác phẩm sao chép, sử dụng toàn phần hoặc một phần tác phẩm gốc là một vấn đề cần phải được làm rõ trong đấu giá tác phẩm mỹ thuật là việc làm bắt buộc. Vì vậy rất cần có đội ngũ giám tuyển để tránh nguy cơ tác phẩm giả mạo. Điều đó cho thấy, tài liệu về nguồn gốc tác phẩm có vai trò quan trọng trong việc thiết lập tính xác thực, là bước đầu tiên phải tiến hành trong công việc giám định tác phẩm mỹ thuật. Vì thế, cần xây dựng hồ sơ nghệ sĩ trước khi tham gia đấu giá tác phẩm mỹ thuật, với ý nghĩa như một kho lưu trữ cung cấp các dữ liệu để mọi người có thể dễ dàng tra cứu thông tin về tác giả, tác phẩm.

Trong hoạt động đấu giá, khi chúng ta tham gia thị trường thế giới, các nhà đấu giá quốc tế luôn yêu cầu cung cấp thông tin về tác giả trước khi tìm hiểu tác phẩm. Nhất là nhiều năm nay, tác phẩm trong nước bị mạo danh nhiều, tập trung ở thể hệ họa sĩ Đông Dương. Cùng

với việc minh bạch hóa thị trường mỹ thuật, công tác lập hồ sơ nghệ sĩ giúp cho quá trình giám định tác phẩm các họa sĩ được nhanh chóng, thuận tiện và chính xác hơn. Vì thế, để chuẩn hóa và nâng cao vai trò trách nhiệm của công tác thẩm định, định giá tác phẩm tham gia đấu giá mỹ thuật, Việt Nam cần có những trung tâm thẩm định, định giá tác phẩm mỹ thuật theo hình thức là các đơn vị, tổ chức phi chính phủ hoặc tư nhân có uy tín, năng lực, thực thi đúng pháp luật. Đồng thời, là những tổ chức, đơn vị có khả năng quy tụ được nhiều nhà chuyên môn, giám tuyển, lý luận phê bình và lịch sử mỹ thuật có uy tín, công tâm, có đạo đức nghề nghiệp tham gia vào công tác thẩm định, định giá.

Thứ tư, nâng cao thị hiếu thẩm mỹ của người dân để phát triển thị trường tiêu thụ mỹ thuật trong nước.

Ở Việt Nam, việc xây dựng văn hóa thẩm mỹ hay thị hiếu thẩm mỹ của người dân được bắt đầu từ sớm khi có sự xuất hiện của xã hội loài người. Ở chặng đường đầu thế kỷ XXI, mô hình thẩm mỹ là sự kết hợp hài hòa giữa văn hóa nghệ thuật được sản sinh ra từ nền nông nghiệp, với văn hóa của sự nghiệp công nghiệp hóa, các giá trị thẩm mỹ của truyền thống với các giá trị thẩm mỹ hiện đại, các thành quả thẩm mỹ của dân tộc và loài người. Xây dựng và phát triển nền văn hóa thẩm mỹ, văn hóa nghệ thuật theo tinh thần Nghị quyết TW 5 khóa VIII phục vụ công cuộc đổi mới: “Phấn đấu sáng tạo nhiều tác phẩm văn học - nghệ thuật có giá trị tư tưởng và nghệ thuật cao, thẩm nhuận tinh thần nhân văn, dân chủ, có tác dụng sâu sắc xây dựng con người mới...” (Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Việt

Nam, 1998). Việt Nam đang có những bước phát triển mạnh mẽ về nhiều lĩnh vực từ văn hóa đến kinh tế. Ngày càng có nhiều người giàu và sự xuất hiện nhiều nhà sưu tập nghệ thuật là điều tất yếu. Họ thu mua, sưu tầm các tác phẩm của người Việt, để nâng tầm giá trị cho bản thân khẳng định thêm sự thành công của mình. Trong hoàn cảnh hiện tại, việc đầu tư vào các tác phẩm nghệ thuật là một trong những đầu tư vừa an toàn vừa đẳng cấp và còn rất nhiều những lợi ích sau đó. Chắc chắn trong tương lai sẽ còn nhiều tác phẩm giá trị cao hơn nữa được các nhà sưu tập mang về Việt Nam.

Vì vậy, muốn phát triển tốt được thị trường tiêu thụ nghệ thuật nói chung và đấu giá tác phẩm mỹ thuật nói riêng trong nước phát triển, trước tiên cần nâng cao thị hiếu thẩm mỹ của công chúng, làm cho công chúng yêu thích, cảm thụ được cái đẹp của nghệ thuật. Có cảm thụ, yêu thích tác phẩm mỹ thuật thì công chúng hay các doanh nghiệp, nhà đầu tư mới sẵn sàng bỏ ra một số tiền lớn để mua tác phẩm mỹ thuật làm đẹp cho không gian cảnh quan nội, ngoại thất ngôi nhà mình ở, cơ quan mình làm việc hay đầu tư như là những bảo vật quý của gia đình. Điều đó sẽ là động lực cho thị trường mỹ thuật nội địa phát triển, kéo theo hoạt động đấu giá tác phẩm phát triển. Việc nâng cao thị hiếu thẩm mỹ của công chúng có thể thông qua con đường giáo dục trong các trường học từ mẫu giáo đến tiểu học, trung học cơ sở, trung học phổ thông, đại học; và thông qua các kênh truyền thông đại chúng như: phát thanh, truyền hình, triển lãm, mạng, tác

phẩm mỹ thuật và sản phẩm mỹ thuật nơi công cộng...

Thứ năm, tăng cường đào tạo nguồn nhân lực cho hoạt động đấu giá tác phẩm mỹ thuật.

Hiện nay, trong các trường, các cơ sở đào tạo về mỹ thuật chưa có chương trình, bài giảng hay mã ngành về vấn đề thị trường mỹ thuật, đấu giá mỹ thuật hay giám tuyển mỹ thuật. Vì vậy, để phát triển và nâng cao hiệu quả hoạt động thị trường mỹ thuật và đấu giá mỹ thuật ở Việt Nam, cần nâng cao chất lượng đào tạo nguồn nhân lực về thị trường mỹ thuật, đấu giá mỹ thuật, giám tuyển mỹ thuật trong các trường, cơ sở đào tạo về mỹ thuật hay các trường văn hóa nghệ thuật, đáp ứng với yêu cầu phát triển của thị trường mỹ thuật trong nước và quốc tế.

4. Kết luận

Đáp ứng yêu cầu hội nhập kinh tế quốc tế và xây dựng nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa, việc xây dựng hệ thống pháp lý đồng bộ để thống nhất trong quản lý nhà nước nói chung, quản lý đấu giá tác phẩm mỹ thuật ở Việt Nam nói riêng là một đòi hỏi khách quan. Tạo điều kiện cho người sáng tạo nghệ thuật và người có nhu cầu sở hữu (sử dụng) tác phẩm nghệ thuật có được quyền bình đẳng, dân chủ, minh bạch, công khai, đồng thời làm lành mạnh thị trường nghệ thuật. Từ thực tiễn của Việt Nam và tham khảo kinh nghiệm của một số công ty đấu giá tác phẩm mỹ thuật trên thế giới có thể thấy việc xây dựng một bộ luật riêng cho hoạt động sáng tạo nghệ thuật là rất cần thiết. Đây là điều kiện chấp cánh cho tác phẩm nghệ thuật Việt Nam vươn tầm ra thị trường nghệ thuật thế giới, phù hợp với

luật pháp quốc tế, góp phần hoàn thiện Nam văn minh, hiện đại.
cho một nhà nước pháp quyền Việt

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Việt Nam (1998). *Nghị quyết Hội nghị lần thứ năm Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa VIII)*. Truy cập ngày 6/2/2023, từ <https://tulieuvankien.dangcongsan.vn/he-thong-van-ban/van-ban-cua-dang/ngphi-quyet-so-03-nqtw-ngay-1671998-cua-ban-chap-hanh-trung-uong-tai-hoi-nghi-trung-uong-5-khoa-viii-ve-xay-dung-va-phat-1692>.

Chính phủ (2013). *Nghị định số 113/2013/NĐ-CP của Chính phủ về hoạt động mỹ thuật*. Truy cập ngày 6/2/2023, từ <https://vanban.chinhphu.vn/default.aspx?pageid=27160&docid=170074>.

Quốc hội (2016). *Luật Đấu giá tài sản*. Hà Nội: Nxb Chính trị quốc gia Sự thật.

Wikipedia, https://en.wikipedia.org/wiki/Art_auction.

ART AUCTIONS IN VIETNAM: CURRENT STATE AND SOLUTIONS

Truong Duc Cuong

Dong Nai College of Decorative Arts

Email: truongduccuong275@gmail.com

(Received: 27/12/2022, Revised: 20/2/2023, Accepted for publication: 24/2/2023)

ABSTRACT

Art Auctions in Vietnam has been going on for a long time. At first, it was just an ordinary trade (buying and selling) between people who have artworks and people who want to enjoy and own them. But in the late 19th century and early 20th century, art auction houses appeared in Vietnam, and especially after the Property Auction Law was promulgated by Vietnam in 2016, the artworks were steps onto the exchange, becoming economically valuable assets, where historical, artistic, and cultural value is converted into money or valuable property. Vietnam accepts the market economy, socialist orientation, the art auction market inevitably meets difficulties in obeying laws. Therefore, it is necessary to have an appropriate solution system, making a positive contribution to the construction of the socialist rule of law state to exercise the rights of equality, democracy, transparency and publicity in economic activities in general and in the art auctions in particular.

Keywords: Art Auctions, current state of art auction, solution